

Působivý román o tom, že na některé vzpomínky nestačí ani ničivý oheň

henning
mankell

švédské
holíanky

HOST

henning
mankell

**švédské
holínky**

henning
mankell
švédské
holínky

Brno 2018

Copyright © Henning Mankell 2015
Published by agreement with Copenhagen
Literary Agency ApS, Copenhagen
Translation © Marie Voslářová, 2018
Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2018
(elektronické vydání)
ISBN 978-80-7577-370-8 (Formát PDF)
ISBN 978-80-7577-371-5 (Formát ePub)
ISBN 978-80-7577-372-2 (Formát MobiPocket)

Pro Elise

Tato kniha je volným pokračováním románu
Italské boty. Příběh se odehrává o osm let později.

Ten mnoho ví, kdo poznal utrpení.

Píseň o Rolandovi

oceán nicoty

Jedné podzimní noci před necelým rokem mi shořel dům. Bylo to v neděli. Odpoledne se zvedl vítr. Na větroměru jsem večer viděl, že v nárazech dosahuje rychlosti přes dvacet metrů za vteřinu.

Vál ze severu a byl hodně studený, přestože podzim teprve začínal. Když jsem si šel kolem půl jedenácté lehnout, pomyslel jsem si, že na ostrov, který jsem zdědil po babičce a dědečkovi, se přihnala první podzimní bouřka.

Podzim, potom co nevidět zima. A s ní i noc, kdy moře začne zvolna pokrývat led.

Bylo to toho roku poprvé, kdy jsem si do postele zalezl v ponožkách. Chlad poprvé pořádně ukázal, co umí.

Měsíc předtím jsem pracně opravil střechu. Pro ne právě zdatného řemeslníka to znamenalo pořádnou práci. Spousta tašek bylo starých a popraskaných. Moje ruce, které kdysi během složitých chirurgických zákroků svíraly skalpel, nebyly na manipulaci s hrubými střešními taškami stavěné.

Ture Jansson, který u nás na ostrovech celý život dělal poštovního doručovatele, ale už odešel do důchodu, se nabídl, že mi z přístavu doveze nové tašky. Ani si za

to nenechal zaplatit. Měl jsem ve své loděnici improvizovanou ordinaci, kde jsem Janssona vyšetřoval s jeho domnělými neduhy, tak mu teď možná připadalo, že mi dluží protislužbu.

Rok za rokem jsem mu na molu před loděnicí prohlížel údajně bolavé paže a záda. Chodil jsem si pro stetoskop, který jsem měl zavěšený vedle balabána kajky, a pokaždé konstatoval, že jeho plíce i srdce pracují bezchybně. Všechna ta opakovaná vyšetření vždycky ukázala, že se Jansson těší výtečnému zdraví. Jeho obavy z vymyšlených chorob však byly tak obrovité, že jsem za svou dlouholetou lékařskou praxi nic podobného nezažil. Byl pošťák a zároveň hypochondr na plný úvazek.

Při jedné příležitosti si stěžoval, že ho bolí zuby. Tehdy jsem se odmítl jeho potížemi zabývat. Nevím, jestli si potom na pevnině zašel k zubaři. Zajímalo by mě, jestli měl ten člověk vůbec někdy aspoň jediný kaz. Možná skřípal zuby ve spaní a rozbolely ho z toho?

Té noci, kdy vypukl požár, jsem si jako obvykle vzal prášek na spaní a brzy usnul.

Probudilo mě náhlé rozsvícení silných reflektorů. Když jsem otevřel oči, obklopovalo mě oslepující světlo. Pod stropem ložnice se kupila mračna šedého kouře. Ponožky jsem si zřejmě sundal ve spánku, když se v místnosti oteplilo. Vyskočil jsem z postele a seběhl po schodech do kuchyně. To pronikavé světlo zářilo všude. Všiml jsem si, že hodiny v kuchyni ukazují devatenáct minut po půlnoci. Popadl jsem černou pláštěnku, která visela u vchodových dveří, natáhl jsem si gumové holínky, přičemž jednu se mi vůbec nedařilo nazout, a vyřítit jsem se ven.

V tu chvíli už byl dům v plamenech. Oheň duněl a hučel. Musel jsem sejít k molu a loděnici, žár začínal být

nesnesitelný. Odtamtud jsem dění sledoval. V prvních okamžicích jsem se vůbec nezamýšlel nad tím, co katastrofální požár způsobilo. Jen jsem přihlížel, jak se nemyslitelné stává skutečností. Srdce mi bušilo, až jsem měl pocit, že se mi v hrudníku rozletí na kusy. Ten požár zuřil uvnitř mě stejně jako venku.

Čas se v žáru rozplynul. Začaly připlouvat lodi s roze-spalými obyvateli šérů. Zpětně bych ale nedokázal říct, jak dlouho to trvalo ani kdo vůbec přijel. Vytřeštěně jsem zíral na oheň a jiskry, které vířivě vylétávaly k nočnímu nebi. V jednom děsivém okamžiku mi náhle připadalo, že skrze oheň vidím stařecké postavy dědy a babičky.

Na podzim, když zmizí letní návštěvníci a poslední plachetnice odplují zpátky do neznámých domovských přístavů, nás tu na ostrovech moc nezbývá. Někdo ale zahlédl zář ohně v noční temnotě. Potom se zpráva rozšířila a všichni chtěli pomoci. Požární čerpadla pobřežní stráž pumpovala slanou vodu a stříkala ji na hořící dům. Ale bylo už samozřejmě pozdě. Mělo to jen ten účinek, že spáleniště začalo zapáchat. Ohořelé dubové trámy a obložení stěn, tapety a podlahy z linolea v kombinaci se slanou vodou vydávají puch, na jaký se nezapomíná.

Za úsvitu nezbyvalo nic než dýmající a čpící ruiny. Vítr zatím zeslábl. Bouře se přehnala dál nad Finský záliv.

Vítr jako by dovršil neblahé dílo ohně a přispěl k tomu, že z krásného domu mých prarodičů nezůstalo nic.

Za úsvitu jsem se taky poprvé dokázal zeptat sám sebe, proč požár vypukl. Neměl jsem rozžaté svíčky ani jsem nenechal svítit žádnou starou petrolejku. Nekouřil jsem ani jsem nerozdělával oheň ve starých kamnech. Před několika lety mi do domu zavedli elektřinu.

Vysvětlení neexistovalo. Jako by se dům podpálil sám.

Jako by dům mohl z únavy, stáří a znechucení spáchat sebevraždu.

Uvědomil jsem si, že jsem se zmýlil v jedné rozhodující představě o svém životě. Přistěhoval jsem se sem před mnoha lety, poté co jsem provedl neúspěšnou operaci, kvůli které jedna mladá žena přišla o ruku. Tehdy jsem často myslel na to, že dům, kde bydlím, tu stál v den, kdy jsem se narodil. A že tady bude stát i v den, kdy to tu opustím.

Ale spletl jsem se. Až odejdu, budou tady duby, břízy, olše a jeden jediný jasan. Ale z krásné ostrovní usedlosti zůstanou jen vyvýšené základy z kamenných bloků, které sem kdysi dotáhli přes led z dávno zavřeného lomu u Håkansborgu na pevnině.

Z myšlenek mě vytrhl Jansson, který si stoupl vedle mě. Oblečený byl v prastarých tmavomodrých montérkách. Čepici neměl, zato však staré motorkářské rukavice. Poznával jsem je, nosil je v zimě, když led nebyl ani pevný, ani roztátý a on musel pro rozvážení pošty používat hydrokoptéru.

Prohlížel si moje boty. Podíval jsem se tím směrem taky a uvědomil jsem si, že jsem si na útěku natáhl dvě levé zelené holínky značky Tretorn. Už jsem chápal, proč se mi jedna z bot nazouvala tak ztuha. A proč se mi tak špatně došlapovalo, když jsem obíhal hořící dům.

„Přivezu ti jinou botu,“ nabídl se Jansson. „Mám doma nějaké liché.“

„Možná najdu v loděnici ještě jeden pár,“ odpověděl jsem.

„Ne,“ sdělil mi Jansson. „Byl jsem se tam podívat. Máš tam nějaké kožené boty a staré nesmeky, co si dřív lidi nasazovali na boty, když na útesech ubíjeli tuleně.“

Nepřekvapovalo mě, že mi Jansson už loděnici prohrabal. Tentokrát, pravda, kvůli mým dvěma levým holínkám. Ale věděl jsem už z dřívějšíka, že mi do přístřešku leze. Jansson byl čmuchač. Byl jsem už dlouho přesvědčený, že si čte všechny pohledy, které mu projdou rukama, když si od něj letní návštěvníci na molech kupují známky.

Jansson na mě pohlédl unavenýma očima. Byla to dlouhá noc.

„Kde budeš bydlet? Co teď budeš dělat?“

Neodpověděl jsem, protože jsem odpověď neznal.

Přiblížil jsem se k doutnající ruině. Levá holinka mě tlačila. To je všechno, co mi teď patří, pomyslel jsem si. Boty, které nejdou do páru. Všechno ostatní je fuč. Nemám se ani do čeho obléct.

V okamžiku, kdy jsem si uvědomil celý rozsah pohromy, mnou projel jakýsi naříkavý výkřik. Ale nic jsem neslyšel. Všechno, co se ve mně dělo, se odehrávalo nehlučně.

Jansson se znovu vynořil vedle mě. Pohyboval se zvláštním způsobem, jako by měl místo chodidel měkké tlapy. Objeví se zdánlivě odnikud a prostě tam stojí. Jako by věděl, jak neustále zůstat mimo zorné pole ostatních.

Proč radši neshořel jeho ubohý barák na Stångskäru?

Jansson ucukl, jako by mou zahořklou myšlenku uhodl. Ale pochopil jsem, že jsem se zřejmě zašklebil a on si to vysvětlil tak, že se postavil moc blízko.

„Můžeš samozřejmě bydlet u mě,“ řekl, když se vzpamatoval.

„Děkuju, že to říkáš,“ odpověděl jsem.

Potom jsem uviděl karavan své dcery Louisy, zaparkovaný v olšovi za Janssonem. Nedaleko stál vzrostlý dub,

který dosud úplně neopadal. Karavan pořád ještě zakrývaly svěšené větve.

„Mám karavan,“ řekl jsem. „Můžu zatím bydlet tam.“

Jansson se na mě zkoumavě zadíval. Ale nic nenamítal.

Všichni, kdo se v průběhu noci sešli, se začali vracet ke svým lodím. Ale než se vydali na cestu, zastavovali se u mě a říkali, že mi samozřejmě rádi pomohou se vším, co bych mohl potřebovat.

Moje situace se skutečně během pár nočních hodin změnila natolik, že jsem náhle potřeboval všechno. Neměl jsem ani kompletní pár gumových holínek.

2

Díval jsem se, jak loď za lodí mizí. Různorodé zvuky motorů utichaly.

Věděl jsem, kdo je kdo a jak se všichni jmenují. V šérech žije především několik rodin Hanssonových a Westerlundových. Řada jejich příslušníků je znepřátelená. Setkávají se jen na pohřbech nebo když dojde k nehodě na moři, případně k požáru. Tehdy se veškerá nepřátelství odkládají. Aby poté, co se obnoví všeobecný klid, zase propukla.

Nikdy jsem se nestal součástí společenství, ve kterém oni navzdory svým vnitřním sporům žijí. Můj dědeček pocházel z jedné menší zdejší rodiny, z Lundbergových, kterým se po generace dařilo konfliktům vyhýbat. Navíc si vzal ženu ze vzdálených Åland.

Jsem odtud z ostrovů, a přesto sem nepatřím. Jsem zběhlý doktor, který se schoval na zděděné usedlosti v šérech. Že se vyznám v medicíně, to je tady samozřejmě k užítku. Ale opravdovým ostrovanem se nikdy nestanu.

Navíc všichni vědí, že se chodím v zimě koupat. Každé ráno skočím do díry vysekané v ledu a ponořím se do

vody. Usedlíci na to pohlížejí se značnou podezřívavostí. V očích většiny z nich jsem cvok.

Janssonovým prostřednictvím jsem se dozvěděl, že život, který tady vedu, lidem dost leží v hlavě. Co na svém osamělém ostrově pořád dělám? Nerybařím, neúčastním se činnosti místních spolků ani jiných aktivit. Nelovím ani se nesnažím opravit svou dost zchátralou loděnici nebo kamenné základy mola, kterým dal zabrat led během posledních zim.

Nepočtení zbývající obyvatelé ostrovů mě tedy pozorovali s nedůvěrou. Zato letní návštěvníci, pokud se o zdejších lékaři v důchodu doslechli, mě považovali za šťastlivce, který do klidných šérů utekl před chaosem velkoměsta.

Předchozího roku u mého mola zastavila velká motorová jachta. Šel jsem dolů, abych hosty poslal pryč, muž a žena ale zatím vynesli na břeh plačící dítě, kterému se zničehonic udělala vyrážka. Doslechli se, že v šérech bydlí doktor, a žádali mě o pomoc. Vzhledem k jejich znepokojení jsem samozřejmě zprovoznil svou ordinaci v loděnici. Položili dítě na lavičku vedle místa, kde pořád ještě visí dědečkova rybářská síť, a já jsem brzy shledal, že jde jen o neškodnou kopřivku. Po několika otázkách mi bylo jasné, že dítě špatně snáší čerstvě natrhané jahody.

Zašel jsem do kuchyně a přinesl jim lék na alergii, který je k dostání bez předpisu.

Chtěli mi samozřejmě zaplatit. Ale já odmítl. Zůstal jsem na molu a pozoroval, jak jejich luxusní jachta mizí za Vysokým Tryholmenem.

Vždycky mívám značné zásoby léků pro vlastní použití. Ne že bych byl hypochondr. Ale chci mít léky po ruce. Nerad bych riskoval, že se někdy v noci probudím

s akutním infarktem a nebudu si moct poskytnout první pomoc, přinejmenším jako v sanitce. Kromě léků a injekcí mám taky několik láhví s kyslíkem.

Myslím, že i ostatní doktoři se bojí smrti stejně jako já. Dnes mi nezbývá než litovat rozhodnutí stát se lékařem, které jsem učinil v patnácti letech. Teď už lépe rozumím svému otci, neustále vyčerpanému číšníkovi, který se tehdy na mě nevrle zadíval a zeptal se, jestli si vážně myslím, že dloubat se v tělech cizích lidí je uspokojivá životní náplň.

Tehdy jsem ho ujistil o svém přesvědčení, že jsem se rozhodl správně. Ale nevěřil jsem, že bych se kdy mohl na medicínu dostat, což jsem mu neprozradil. Když se mi to k mému vlastnímu překvapení podařilo, nemohl jsem už slib zrušit.

Popravdě řečeno jsem se stal lékařem, protože jsem to řekl před svým otcem. Kdyby byl zemřel, než jsem dostudoval, okamžitě bych studia nechal.

Neumím si představit, jak bych v takovém případě se životem naložil. Zřejmě bych se do domu dědečka a babičky nastěhoval dřív. Ale čím bych se živil, nevím.

V mlhavém ránu zmizely poslední lodi. Moře a ostrovy byly šedivější než kdykoli předtím. Nakonec jsme tam zůstali jen my dva s Janssonem. Z páchnoucích ruin se kouřilo. Tu a tam vyšlehl ze zhroucených dubových trámů plamen. Přitáhl jsem si pláštěnku těsněji k pyžamu a obešel jsem zničený dům. Jedna z jabloní, které zasadil děda, byla spálená na uhel. Vypadalo to jako divadelní kulisy. Plechový barel na vodu se v silném žáru roztavil. Tráva kolem domu byla sežehnutá.

Pocítil jsem nutkání vykřiknout. Ale dokud tam stál paličatý Jansson, nemohl jsem. Neměl jsem ani sílu ho

odehnat. Ať se mělo stát cokoli, chápal jsem, že budu potřebovat jeho pomoc.

Vrátil jsem se k němu.

„Chci tě požádat o laskavost,“ řekl jsem. „Potřebuju mobil. O svůj jsem přišel.“

„Mám doma jeden navíc, můžu ti ho půjčit,“ odpověděl Jansson.

„Jenom než si koupím nový.“

Jansson pochopil, že jeho telefon potřebuji co nejrychleji. Sešel ke své lodi. Byla to jedna z posledních v šérech, které mají motor s žárovou hlavou a startují se pomocí letlampy. Dokud rozvážel poštu, míval rychlejší loď. Ale den po odchodu do penze ji prodal a vrátil se ke starému dřevěnému člunu, který kdysi zdědil po svém dědovi. Slyšel jsem už o tom člunu všechno. Že ho vyrobili v roce 1923 v malé loděnici ve Västerviku a pořád má původní motor.

Zůstal jsem stát u dýmajících trosek. Slyšel jsem, jak Jansson spouští setrvačnick. Z okénka kormidelny se vyklonila hlava, zamával mi na rozloučenou.

Po bouřce zavládlo naprosté ticho. Byl jsem obklopený mlčením. Na stromě seděla vrána a pozorovala spáleniště. Zvedl jsem kámen a hodil ho po ní. Zatřepetala ztuhlými křídly a odletěla.

Potom jsem zašel do karavanu. Posadil jsem se na postel a ponořil se do smutku a bolesti. To zoufalství jsem cítil až v prstech u nohou a polilo mě z něj teplo jako při horečce. Zakřičel jsem tak hlasitě, že se stěny málem prohnuly. Rozplakal jsem se. Tolik jsem toho nenaplakal od dětství.

Lehl jsem si na postel a díval se na vlhké skvrny na stropě, které mi najednou připomínaly embrya. Celé mé

dětství a dospívání poznamenala všudypřítomná hrůza z toho, že zůstanu opuštěný. Někdy jsem se v noci probudil a po špičkách přicupital k rodičům do ložnice, abych se ujistil, že neodešli a nenechali mě samotného. Když jsem je neslyšel dýchat, dostával jsem strach, že mi umřeli. To jsem se potom nakláněl obličejem těsně nad ně, dokud jsem si nebyl jistý, že cítím jejich oddechování.

Neměl jsem k takovým obavám žádný důvod. Moje matka považovala za svůj životní úkol, abych byl vždy čistý a měl pěkné oblečení, otec se zase domníval, že pro úspěch v životě je rozhodující dobré vychování. Málokdy býval doma, protože se neustále zdržoval po různých hospodách, kde pracoval jako číšník. Ale když měl někdy volno nebo zůstal bez práce, protože dostal vyhazov za nějaký projev vzdoru vůči vrchnímu, uděloval mi svérázné výchovné lekce. Musel jsem otvírat dveře mezi kuchyní a stísněným obývacím a předstírat, že dávám přednost nějaké ženě. Jindy prostřel k vybrané večeři — několikrát dokonce jako při banketu u příležitosti udělování Nobelovy ceny — se spoustou skleniček a nožů, abych si osvojl etiketu stolování a přípitků, a navíc konverzaci s dámami. Někdy jsem musel představovat držitele Nobelovy ceny za fyziku, jindy zase švédského ministra zahraničí nebo ještě důležitějšího předsedu vlády.

Byly to děsivé hry. Měl jsem radost, když mě pochválil, ale pořád jsem se obával, že ve světě, kam mě uvádí, něco pokazím. Mezi sklenicemi a příbory se neustále ukrýval neviditelný jedovatý had.

Můj otec skutečně jednou při takové nobelovské večeři obsluhoval. Postavili ho ale úplně na konec, k nejkrainějšímu dlouhému stolu, takže ke královské rodině a k oceněným se ani nepřiblížil.

Já jsem se měl nicméně naučit, jak se chovat v situacích, které snad jednoho dne mohou nastat, jakkoli málo je to pravděpodobné.

Nevzpomínám si, že by si se mnou, když jsem byl malý, někdy hrál. Zato si vybavuji, že mi ještě nebylo ani deset a už jsem uměl uvázat kravatu i askot. K mému dětství patřilo taky umělecké skládání ubrousků.

Nakonec jsem musel usnout. Není u mě nic neobvyklého, že když prožívám silný stres, utíkám před ním do spánku. Dokážu usnout v jakoukoli denní dobu, a dokonce na jakémkoli místě, kde se právě nacházím. Jako bych se do spánku ukrýval stejně jako kdysi do dětských skrýší. Tehdy jsem si budoval tajné bunkry mezi popelnicemi a skladištěm uhlí, na dvorcích za čínžáky, kde jsme bydleli. Hledal jsem hustá křoviska v kdejakém lesíku. Nechal jsem za sebou v životě celou řadu úkrytů, o nichž nikdo jiný neměl tušení. Ale žádný z nich nebyl tak dokonalý jako spánek.

Když jsem se probudil, bylo mi zima. Hodinky mi shořely, ležely na stolku vedle postele. Vyšel jsem ven a pohlédl na dýmající trosky. Po nebi se táhly osamocené potrhané mraky. Podle polohy slunce jsem odhadoval, že je mezi desátou a jedenáctou.

Sešel jsem k loděnici a otevřel černě natřené dveře. Opatrně, protože mají špatné panty. Kdybych za ně zabral moc prudce, mohly vypadnout. Na hřebíku jsem tam měl pověšené pracovní montérky a starý svetr. Mezi letitými plechovkami s barvou se válel i pár vlněných ponožek, které mi upletla babička, když jsem byl kluk. Tehdy mi byly moc velké. Teď se mi ale hodily. Prohledal jsem jinou polici, kde ležely vyřazené baterie a rezavé nářadí, až jsem našel vlněnou reklamní čepici, propa-

gující televize, které se prodávaly v šedesátých letech. „Vždy nejvyšší obraz“ oznamovala skoro sedřená písmena.

Prokousaly ji myši. Dírky vypadaly jako roztřepené průstřely od broků. Nasadil jsem si kulich na hlavu a vyšel ven.

Sotva jsem zavřel dveře, všiml jsem si, že na molu stojí papírová taška. Uvnitř byl telefon, spodní prádlo a balíček s obloženými chleby. Pochopil jsem, že zatímco jsem spal, zastavil se u mě Jansson. Navíc mi na roztrženou hnědou obálku napsal vzkaz.

Telefon je nabitý. Nech si ho. Spodky vyprané.

Vedle tašky stála pravá holínka. Na rozdíl od mých zelených byla černá. Navíc veliká, protože Jansson měl pořádné tlapy.

V botě ležel další lístek.

Zelenou bohužel nemám, sděloval mi Jansson.

Pár okamžiků jsem uvažoval, proč mi nepřivezl i levou botu z černého páru. Ale logiku, kterou se Jansson v životě řídí, jsem nikdy nepochopil.

Odnesl jsem si tašku i holínku ke karavanu. Janssonovy vytahané spodky mi samozřejmě byly velké. Ale na tom, že mi je přibalil, bylo něco hluboce jímavého.

Oblékl jsem si montérky, vršek pyžama jsem si nechal místo košile a přes hlavu jsem si přetáhl svetr. Příliš velkou pravou botu jsem vycpal několika zmačkanými sáčky, které jsem našel v jedné zásuvce. Pak už jsem si připadal oblečený. Posadil jsem se na postel a snědl část sendvičů od Janssona. Potřeboval jsem sílu, abych se dokázal rozhodnout, co udělám.

Člověk, který všechno ztratil, nemá moc času. Anebo je to naopak. Nevím.

Dolehl ke mně zvuk blížící se lodi. Poznal jsem, že Jansson to není. Po všech těch letech, která jsem tu prožil, jsem se naučil rozlišovat typy motorů a jednotlivá plavidla.

Naslouchal jsem hučení, které se pořád přibližovalo. Netrvalo víc než několik vteřin a pochopil jsem, že je to malá loď pobřežní stráže, rychlá, hliníková, třicet stop dlouhá, se dvěma diesely značky Volvo ve strojovně.

Odložil jsem sendvič, nasadil jsem si na hlavu otrhanou čepici a vyšel z karavanu. Nestihl jsem ještě ani dojít k molu a modře natřená loď už obeplouvala mys obrácený k zátocě Skärsfjärden.

Na palubě byli tři lidé. K mému překvapení řídila dívka. Na sobě měla uniformu pobřežní stráže a pod čepicí se jí vlnily světlé vlasy. Viděl jsem poprvé, aby pro pobřežní stráž pracovala žena.

Vypadala znepokojivě mladě. Sotva odrostlá puberťačka.

Muž, který stál rozkročený na přídi s kotevním lanem v ruce, se jmenoval Alexandersson. Po fyzické stránce vypadal jako můj opak, malý a s nadváhou. Navíc byl krátkozraký a měl řídké vlasy.

Byl policista. O několik let dřív, kdy došlo počátkem jara k sérii vloupání do zazimovaných chat, obcházel usedlíky, aby se poptal, jestli jsme si náhodou něčeho nevšimli. Vloupání se nikdy neobjasnila.

S Alexanderssonem jsem ale vycházel dobře. Byl zhruba o deset let mladší než já. Netušil jsem, co ví o mé minulosti. Ale po jeho první návštěvě jsem si pomyslel, že by mohl být mým bratrem, kterého jsem nikdy neměl.

Měl malou chatičku na jednom z menších ostrovů, kterým se říkalo Bečáky. Když přišel na návštěvu, dali

jsme si kávu, bavili jsme se o zdraví a potom většinou o počasí. Ani jeden z nás necítil potřebu rozebírat vážné záležitosti a otázky. Dokázali jsme sedět dlouhé chvíle potichu a poslouchat ptáky nebo vítr šumící v korunách stromů.

Alexandersson byl spoustu let ženatý a měl dospělé děti. Potom ho manželka zničehonic opustila. Nevím proč a nikdy jsem se nezeptal. Cítil jsem z něho hluboký žal. Možná jsem v tom poznával sám sebe? Opět jedna ze všech těch otázek, na které jsem se nedokázal přimět sám sobě odpovědět.

Alexandersson ztěžka a nemotorně seskočil na molo. Když přivázal lano k jednomu pacholetu, potřásli jsme si rukama. Na palubu vyšel a následně na molo vystoupil další muž, kterého jsem neznal. Zdálo se, že si není jistý, jak se na lodi, která nikdy nezůstává úplně v klidu, pohybovat. Podal mi ruku a řekl, že se jmenuje Robert Lundin a je požární technik. Mluvil nářečím, které jsem nedokázal hned zařadit. Ale tušil jsem, že bude odněkud z norrlandského vnitrozemí.

Žena vypnula motory a uvázala záďové lano. Došla ke mně a kývla. Byla opravdu velice mladá.

„Jmenuju se Alma Hamrénová,“ představila se. „Mrzí mě, že vám shořel dům.“

Přikývl jsem a ucítil, že je mi do pláče. Alexandersson pochopil, co se děje.

„Půjdeme se tam podívat,“ navrhl.

Alma Hamrénová zůstala u lodi. Začala horlivými prsty vytukávat zprávu na mobilu.

Mé nesourodé holínky nikdo z příchozích nekomentoval. Ani nedali najevo, že by si toho všimli. Ale všimnout si museli.

Z několika míst spáleniště se pořád ještě kouřilo.

„Netušíš, proč začalo hořet?“ zeptal se Alexandersson.

Odpověděl jsem podle pravdy. Když jsem si šel lehnout, neměl jsem zapálené žádné svíčky a nikde nehořel otevřený oheň. Spal jsem sotva dvě hodiny a probudil se, až když byl dům v plamenech. Taky jsem jim řekl, že jsem měl elektrické rozvody po revizi a že pro vznik požáru neexistoval žádný smysluplný důvod.

Lundin stál v pozadí a poslouchal mě. Na nic se neptal. Bylo mi jasné, že příčinu vzniku požáru se bude snažit zjistit on. Doufal jsem, že se mu to podaří. Chtěl jsem vědět, co katastrofu způsobilo.

Lundin s Alexanderssonem vykročili okolo trosek. Já jsem zůstal stát o kus dál a sledoval jsem jejich pomalé pohyby. Tu a tam se některý z nich sklonil. Připomínali mi ostrážitá zvířata.

Najednou se mě zmocnila závrať. Musel jsem se opřít o starou pumpu.

Alexandersson postřehl, že je mi zle. Zkoumavě se na mě zadíval. Zavrtěl jsem hlavou a došel ke karavanu. Posadil jsem se na schůdky a klidně dýchal. Po několika minutách jsem vstal. Slabost byla pryč. Vyrázil jsem zpátky ke spáleništi. Ale když jsem obešel karavan a spatřil oba muže stojící mezi očázenými zbytky trámů, zastavil jsem se. Povídali si. Neslyšel jsem o čem. Ale okamžitě mi začalo připadat, že záměrně mluví tlumenými hlasy, jako by to, co říkají, neměl nikdo jiný slyšet.

Alexandersson tu a tam mrkl mým směrem. Já se ale pořád ještě schovával za křovím, které karavan obklopovalo.

Nic jsem nevěděl, a přitom věděl. Mluvili o příčině požáru. O tom, že vnější faktory neexistují.

Rozebírali tichými hlasy, jestli jsem požár nemohl založit sám.

Zadržel jsem dech a zároveň jsem se to snažil pochopit. Opravdu si o mně můžou tohle myslet? Nebo jen musejí uvážit všechny možnosti, i ty nejnepravděpodobnější?

Zůstal jsem stát mezi keří, dokud se nerozhodli pokračovat v pomalém a obezřetném prohledávání ohořelých zbytků. Lundin si sem tam vyfotografoval něco, čeho si všiml.

Rozhrnul jsem svěšené větve a vykročil ke spáleništi.

„Jak to jde?“ zeptal jsem se.

„Bude to trvat,“ odpověděl Alexandersson. „Není to jednoduché.“

„To tedy ne,“ potvrdil Lundin. „Nic viditelného jsme nenašli.“

Mladá žena jménem Alma Hamrénová pořád seděla na lavičce, kde jsem obvykle ordinoval pro Janssona s jeho údajnými neduhy, a tůkala do telefonu.

Pokračovali v práci ještě několik hodin a řekli, že se zřejmě ještě ten den vrátí. Odpověděl jsem, že tam možná nebudu. Potřeboval jsem si zajet na pevninu nakoupit.

Zůstal jsem stát na molu, dokud loď nezmizela za mysem. Potom jsem se vrátil ke spáleništi. Některé věci, které vyšetřovatelé objevili, položili na malý kousek igitu.

Ležely tam části elektrických kabelů, napůl roztavené pojistky z mé rozvaděčové skříně a na okraji fólie ještě něco, co jsem matně poznával. Když jsem se sklonil a podíval víc zblízka, pochopil jsem, o co jde.

Byla to přezka z bot, které mi před několika lety vyrobil italský švec Giacomelli.

V tom okamžiku jsem pochopil, že jsem přišel opravdu o všechno.

Z mého sedmdesátiletého života nic nezbývalo.

Neměl jsem nic.

Díval jsem se na svůj shořelý dům. Když jsem ruiny pozoroval dostatečně dlouho, zdálo se mi, jako by z očištěných zbytků znovu vyrůstal.

Spáleniště připomínalo bitevní pole. Takové trosky by mohly zůstat po vybuchujících granátech z projíždějících tanků.

Byl jsem čím dál tím otřesenější. Pohled na ohořelou jabloň mě naplňoval smutkem i hnusem. Bylo to jako útok na památku mých prarodičů. Představoval jsem si, že strom teď bude plodit černá, zapáchající jablka. Nikdo je nebude moct jíst. Žil, a přesto byl mrtvý.

Došel jsem blíž. Černé trosky byly zároveň pohřebišťem. Požár sežehl veškerý můj dřívější život. Dům se v průběhu několika bouřlivých nočních hodin proměnil v pec, kde se veškerý můj majetek spekl a roztavil ve zničující výhni.

Od chvíle, kdy jsem se vyřítil z domu s nestejnými holínkami na nohou, už uplynulo dvanáct hodin. Dosah toho, co se stalo, jsem ale pořád ještě nechápal. Stále jsem žil v onom domě, kde jsem si v dětství hrával a kam jsem se později nastěhoval, když už jsem nemohl pracovat jako lékař.

Cítil jsem neurčitý, ale narůstající stesk po všem, co shořelo. Ze všeho nejvíc možná po zápisnicích, kterým jsem říkal moje deníky a které zůstaly uvnitř, kde se proměnily v mrtvý popel. Na tyto svazky v černých deskách jsem při útěku z domu ani nepomyslel. Vynesl jsem v náručí jen holý život. Z dračího chřtánu jsem vyběhl s prázdnýma rukama.

Potom jsem pomyslel na Giaconelliho boty. Nezbylo z nich nic než černá ohořelá přezka na Alexanderssonově igelitu.

Připomínala brouka. Možná nějakého roháče, jaké jsem vídal v létě, když jsem byl malý kluk. Pak zmizeli a nikdo zřejmě netušil proč. Při jedné příležitosti jsem se zeptal Janssona, jestli v dubových porostech v šerech nějakí zůstali. Zjišťoval to od všech usedlíků, kterým rozvážel poštu. Nikdo kromě staré vdovy Sjöbergové, která bydlela v opuštěném domě na Nässelholmenu, žádného roháče neviděl od šedesátých let. Vdova tvrdila, že jich vídá spoustu. Ta ale byla známá tím, že lže skoro o všem, včetně vlastního věku.

Giaconelliho ručně šité kožené boty, které mi kdysi daroval, se ve smrti proměnily v roháče z kovu zčernalého od ohně. Přemýšlel jsem, z čeho je přezka vyrobená. Stříbrný svícen, který jsem věnoval dědečkovi a babičce, když slavili zlatou svatbu, nevydržel. Stříbro splynulo s ostatními zbytky po požáru.

Přezka však oheň přečkala. Zeptat se Giaconelliho, jaký materiál používal, už jsem nemohl. Po mnoha letech v hälsinských lesích, kde se usadil se svým ševcovským řemeslem, obklopený operami linoucími se ze starého tranzistorového rádia, se náhle vrátil do Itálie.

Vypadalo to, že dílnu opustil ve značném spěchu. Nikdo z jeho nemnoha přátel netušil, co se děje. Ani za sebou nezavřel. Když k domu přišel jeden soused, protože potřeboval opravit odlepenou podrážku u pracovních bot, dveře sebou mlátily ve větru.

Giaconelli dokončil všechny objednávky, potom se zkrátka zvedl z verpánku a zmizel.

Později jsem se přes svou dceru Louisu dozvěděl, že se vlakem vrátil do Itálie, do své rodné vesnice Santo Ferrera severně od Milána a tam se v jednom prostém penzionu uložil do postele k poslednímu spánku.

Co se stalo s nářadím, dílnou a všemi kopyty, netuším. Louisa mi to nevysvětlila, což musí znamenat, že to sama neví.

Zvedl jsem přezku z igelitu. S Louisou jsem naposledy mluvil před dvěma týdny. Telefonovala jednou pozdě večer, zrovna když jsem usnul. Byla v nějaké hlučné kavárně na okraji Amsterdamu. Na otázku, co tam dělá, mi neodpověděla, i když jsem se zeptal dvakrát. Byl to hodně krátký hovor. Zavolala, aby se ujistila, že pořád žiju, a já jsem se na oplátku zeptal, jak se má. Možná se navzájem bereme jako dva pacienti a během telefonátu provádíme jakousi vizitu?

Z přezky se stala zčernalá památka na jeden pár ručně šitých kožených bot a na dávné časy, kdy na ostrově žili roháči. Přemýšlel jsem, jak Louisa zareaguje, až se dozví, že dům, který jednou měla zdědit, shořel.

Znal jsem svou dceru tak málo, že jsem si její reakci vůbec nedokázal představit. Louisa možná pokrčí rameny a dál o tom nebude mluvit. Anebo ji popadne vztek přecházející ve výčitky, že jsem požáru nezabránil. Třeba

pro ni budu žhář, i když neexistují jakékoli důkazy, že bych požár založil já.

Vrátil jsem přezku na igelit, došel jsem zpátky ke karavanu, snědl jsem poslední sendvič od Janssona a vydal se dolů k loděnici. Mám tam malý otevřený umělohmotný člun s přívěsným motorem o osmnácti koních. Když je počasí dobré a moře klidné, dostanu se s ním na dvanáct uzlů.

Nastartoval jsem motor, posadil jsem se na plesnivý polštářek a vycouval. Objel jsem mys a přidal rychlost.

Když jsem se otočil, trhl jsem sebou. Nad stromy bývalo vždycky možné zahlédnout střechu a horní řadu oken. Teď tam bylo prázdné. Tak mě to vyděsilo, že jsem nabral kurz přímo na malý ostrůvek Koggrundet hned za mysem. Vyhnul jsem se mu v poslední chvíli.

V zátoce jsem vypnul motor. Moře bylo prázdné, žádné zvuky, žádné lodi, skoro ani ptáci. Těsně nad hladinou se vysokou rychlostí prohnal morčák, mířil k vnějším šérům.

Byla mi zima. Ten pocit vycházel hluboko zevnitř. Loď hnal neviditelný vítr. Lehl jsem si na dno a zíral do nebe, kde se začínaly stahovat mraky. Vypadalo to, že v noci přijde déšť.

Voda tiše šplouchala a narážela na tenkou vrstvu plasty, která tvořila plášť lodi. Snažil jsem se rozhodnout, co dělat.

Telefon, který jsem dostal od Janssona, zazvonil. Nemohl to být nikdo jiný než on.

„Máš problémy s motorem?“ zeptal se Jansson.

Sleduje mě, pomyslel jsem si a otočil jsem se. Ale moře bylo prázdné. Janssonova loď nikde.

„Proč bych měl mít problémy s motorem?“

Zastyděl jsem se za svou podrážděnost. Jansson to vždycky myslel dobře, ne že ne. Někdy mě napadalo, že ony spousty pošty, kterou celé ty roky rozvážel, byly svého druhu vyznáním lásky vymírajícímu obyvatelstvu ostrovů. Pokud si četl všechny odesílané a přijímané pohlednice letních hostů, nejspíš to považoval za úřední povinnost námořního doručovatele. Musí se přece informovat o tom, jak tihle lidé, co se tu v létě objevují, nahlízejí na život, na smrt a na nás všechny, kdo jsme v šérech usazení nastálo.

„Kde jsi?“ zeptal jsem se.

„Doma.“

Lhal. Ze svého domu na Stångskäru mě při pomalé plavbě zátokou nemohl vidět. Zklamalo mě to. Během let života v šérech jsem se rozhodl, že se nikdy nenechám chováním lidí otrávit. Nestaral jsem se o to, že Jansson občas nemluví tak úplně pravdu. Ale teď, když jsem zrovna vinou pustošivého požáru přišel o domov?

Podezřívám jsem ho, že stojí někde na útesu s dalekohledem v ruce.

Řekl jsem, že jsem motor vypnul, protože si musím promyslet situaci. Že se chystám na pevninu, nakoupit si všechno, co potřebuju.

„Teď nastartuju,“ dodal jsem. „Když budeš poslouchat, uslyšíš, že motor běží, jak má.“

Než stačil odpovědět, hovor jsem ukončil. Motor naskočil. Přidal jsem plyn a pokračoval k pevnině.

Moje auto je staré, ale spolehlivé. Mám ho zaparkované na pozemku nad přístavem, který patří jedné zvláštní ženě jménem Rút Oslovská. Pokud vím, Rút jí nikdo neříká. Všichni jen Oslovská. Nechává mě u sebe parkovat

za to, že jí čas od času přeměřím krevní tlak. Vozím tonometr a stetoskop v přihrádce v palubní desce. Oslovská má tlak vysoký, i když v posledních letech začala brát metoprolol. Protože jí táhne teprve na čtyřicet, připadá mi, že by se to raději mělo hlídat.

Oslovská má levé oko skleněné. Nikdo zřejmě neví, jak o něj přišla. O Oslovské se toho vlastně celkově moc neví. Podle toho, co mi vyprávěl Jansson, se v šérech zničehonic objevila asi před dvaceti lety. Mluvila tehdy mizernou švédštinou. Získala azyl a později švédské občanství a tvrdila, že pochází z Polska. Jenže Jansson, který dokáže být dost podezřívavý, poukázal na to, že nikdo nikdy neviděl její pas ani jiný doklad toho, že je skutečně švédskou občankou.

Nečekaně vyšlo najevo, že Oslovská je šikovná auto-mechanička. Navíc se nezdráhá chopit úmorné práce při opravách na konci podzimu nebo brzy na jaře, když ledové kry poboří a pokříví kamenné bloky lodních mol.

Je silná, mohutná v ramenou, nijak hezká, ale přívětivá. Většinou se drží v ústraní.

Ostatní příležitostní dělníci v oblasti ji bedlivě hlídají. Ale nikdo nemůže říct, že by jim ubírala práci nasazením příliš nízkých cen.

Oslovská zpočátku bydlela v chatrči v borovém lese několik kilometrů od moře. Potom koupila dole v přístavu malý domek, který dřív patřil jednomu lodivodovi na penzi.

Jansson se vyptával svého kolegy, který doručoval dopisy v přístavu. Oslovská prý nikdy nic nedostávala. Ani si nepředplácela žádné noviny. Kdoví jestli vůbec měla u cesty schránku.

Občas na několik měsíců zmizela. Nikdo nevěděl kam. Jednoho dne pak byla zase zpátky. Jako by se nechumelilo. Pohybovala se v noci jako kočka.

Zakotvil jsem v přístavu a došel k autu. Oslovskou nebylo nikde vidět. Motor nastartoval okamžitě. Obávám se dne, kdy to můj vůz vzdá a rozhodne se stát se vrakem.

Do vsi mi to obvykle trvá dvacet minut. Toho dne mi ale cesta ubíhala podstatně rychleji. Přibrzdil jsem, až když jsem si uvědomil, že sám sebe vystavuju nebezpečí. Začínal jsem tušit, že s mým domem zemřelo i něco uvnitř mě samého. I lidé mívají nosné trámy, které můžou popraskat.

Zaparkoval jsem na hlavní ulici, která je vlastně ve vesnici jediná. Táhne se podél dlouhého zálivu, otráveného těžkými kovy z průmyslových provozů, které tu dřív stávaly. Z dětství si ještě vzpomínám na zápach z koželužny.

Spořitelna sídlí v bílé budově hned u jedovatého zálivu.

Došel jsem k pokladně a řekl, že nemám platební kartu ani občanku, že jsem o všechno přišel při požáru. Úředník mě poznal, přesto se zdálo, že váhá, co dělat. Člověk bez občanky představuje v dnešní době vždycky svého druhu hrozbu.

„Znám svoje číslo účtu,“ sdělil jsem mu.

Odříkával jsem číslice a on si je zapsal. Potom do počítače natukal můj kód.

„Mělo by tam být asi sto tisíc korun,“ řekl jsem. „Plus minus nějaká ta stovka.“

Úředník zamžoural na monitor, jako by nemohl uvěřit informacím, které se tam objevily.

„Devadesát devět tisíc devět korun,“ upřesnil.

„Potřebuju si vybrat deset tisíc,“ řekl jsem. „Jak vidíte, místo košile mám triko od pyžama. Přišel jsem o všechno.“

Když jsem vysvětloval, co se stalo, vědomě jsem přidal na hlase. U přepážek se rozhostilo ticho. Kromě úředníka, který se věnoval mně, u nich seděly ještě dvě ženy. Tři zákazníci čekali, až přijdou na řadu. Všichni se na mě zadívali. Vysekl jsem stupidní poklonu, jako bych přijímal nezvučný aplaus.

Úředník mi odpočítal bankovky. Potom mi pomohl s vyřízením nové platební karty.

Opustil jsem banku a zašel do cukrárny přes ulici. V bance jsem si vzal reklamní propisku a několik výběrních lístků. Sepsal jsem si seznam věcí, které potřebuju koupit.

Byl hodně dlouhý. Když už mi nezbývalo místo ani na lístcích, ani na ubrousku, vzdal jsem to.

Najednou jsem se zamyslel nad tím, jak bolest a neštěstí, které mě postihly, vydržím. Na nový začátek jsem byl moc starý. Budoucnost byla němá. Neslyšel ani neviděl jsem žádné východisko.

Sebral jsem tiskopisy i ubrousek, dopil jsem čaj a vyšel ven. Potom jsem si v jediném obchodu s konfekcí ve vesnici nakoupil košile, spodní prádlo, svetry, ponožky, kalhoty a bundu. O kvalitu ani ceny jsem se nestaral. Když jsem naložil tašky do auta, chtěl jsem si v obuvi obstarat holínky. Jediný pár, který jsem tam objevil, byl vyroben v Itálii. Dopálilo mě to. V obchodě prodávala mladá žena, která měla na hlavě šátek a mluvila špatně švédsky. Nutil jsem se k přátelskému vystupování, i když jsem byl naštvaný, že nemají obyčejné holínky značky Tretorn.

„Copak nemáte švédské tretorny?“ zeptal jsem se.

„Máme tyhle,“ odpověděla. „Nic jiného.“

„To je absurdní, že se ve švédském obchodě s obuví neprodávají normální švédské holínky.“

I když jsem se pořád ze všech sil snažil mluvit mile, musela mě prohlédnout. Můj tón nebyl upřímný. Všiml jsem si, že dostala strach, a to mě dopálilo ještě víc. Položil jsem jí obyčejnou, prostou otázku, která neměla znít nezdvořile ani výhrůžně.

„Víte vůbec, o čem mluvím?“ zeptal jsem se.

„My jiné holínky nemáme,“ odpověděla.

„Tak se nedá nic dělat,“ konstatoval jsem. „Bohužel.“

Odešel jsem z obchodu. Nemohl jsem si pomoct a třískl jsem za sebou dveřmi.

Ani v železářství žádné holínky neměli, jen pracovní boty s tvrzenými špičkami, aby si člověk nezranil prsty. Sehnal jsem tam laciné hodinky a pokračoval k obchodu s potravinami. V karavanu byl plynový vařič, několik hrnců a pánvička. Nenakoupil jsem nic, co bych chtěl, ale ani nic, co bych nechtěl. Naplnil jsem černý nákupní košík lhostejností.

Když jsem míjel lékárnu, uvědomil jsem si, že mi oheň zničil i moje zásoby. Vešel jsem dovnitř. Pořád ještě jsem měl lékařskou licenci a oprávnění předepisovat léky.

Než jsem se vrátil k autu, koupil jsem si ještě mobil s předplacenou kartou.

Najednou jsem si uvědomil, že po požáru nemám přístup k elektřině.

Dojel jsem zpátky k přístavu. Z deseti tisíc, které jsem si vybral, mi zbývala zhruba polovina. Zaparkoval jsem auto jako obvykle. Dveře domu Oslovské zůstávaly zavřené.

Na šterkové cestičce ležela rozkládající se vrána. Možná byla Oslovská zrovna na jedné ze svých tajuplných cest?

Naložil jsem igelitky do lodi a došel k obchodu s loďářským vybavením. Holínky tam prodávali a byly vyrobené ve Švédsku. Přinejmenším na nich byla značka Tretorn. Ale neměli je v mé velikosti. Jeden pár jsem si objednal a dozvěděl se, že nedorazí dřív než za čtrnáct dní.

Majitel prodejny se jmenuje Nordin. Pracuje tam odjakživa. Když jsme rozebírali požár, mluvil, jako by měl hlas zastřený smutečným flórem. Nordin má spoustu dětí. Byl třikrát nebo čtyřikrát ženatý. Jeho nynější žena se jmenuje Margareta. Ale děti nemají.

Jansson tvrdí, že Nordin pořádá pro své ratolesti kouzelnická představení. Jestli je to pravda, nevím.

Když jsem vyšel na nábreží, dala se do mě zima. Vytráhl jsem z igelítek jednu košili a došel do kavárny nad loďářskými potřebami. Objednal jsem si kávu a košíček s polevou. Když jsem ho zvedl z talířku, rozpadl se na suché drobký.

Posadil jsem se ke stolku s výhledem na přístav, vybalil telefon a nabil ho ze zásuvky ve zdi.

Muž, který co nevidět oslaví sedmdesátku, se ocitne bez přístřeší, protože mu shoří dům. Nezbyvají mu žádné pozemské statky kromě loděnice, karavanu, otevřeného třináctistopého člunu a starého auta. Otázka zní, co má dělat. Má takový muž nějakou budoucnost? Má vůbec důvod žít dál?

U té myšlenky jsem se zarazil. Moje dcera Louisa — jak to, že jsem si ze všeho nejdřív nevzpomněl na ni? Zastyděl jsem se.

Nedokázal bych říct, jestli za to mohl pocit z rozpadajícího se zákusku, nebo myšlenky, které se mi táhly hlavou, ale začaly mi téct slzy. Vzal jsem si papírový ubrousek a osušil si oči. Veronika, která v kavárně obsluhovala, se několikrát mihla vzadu v kuchyni. Byl to obraz čiré osamělosti. Postarší muž sedící na podzim v pusté kavárně, jediný host v přístavišti, kam se plachetnice ani motorové lodi nevrátí dřív než příští léto.

Uvědomil jsem si, že musím Louise zavolat. Třebaže bych to nejraději odložil, nikdy by mi neodpustila, kdyby se nedozvěděla hned, co se stalo. Mám temperamentní dceru, která postrádá pro mě příznačnou toleranci a trpělivost. Připomíná svou matku Harriet, jež za mnou jednoho dne před pár lety přišla pěšky přes led s chodítkem a potom v létě zemřela v mém domě.

Z myšlenek mě vyrušilo, když se otevřely dveře kavárny. Dovnitř vešla žena kolem čtyřicítky. Na sobě měla zelené tretorny, jaké jsem během dne sháněl, teplou bundu a šátek omotaný kolem krku i hlavy. Když si šátek sundala, uviděl jsem, že je ostříhaná nakrátko. Měla hezkou tvář. Došla k pultu a zadívala se na nevábne zákusky v regále.

Najednou se otočila ke mně a usmála se. Kývl jsem na ni a přemýšlel, jestli už jsem se s ní někdy setkal, ale nevzpomínal jsem si. Veronika vyšla z kuchyně. Žena si objednala kávu a bochánek. Přistoupila k mému stolu. Nevěděl jsem, kdo to je. Její obličej mi nebyl povědomý. „Můžu si přisednout?“ zeptala se.

Nečekala na odpověď a rovnou si přitáhla židli. Když se posadila, ozářil jí tvář paprsek bledého podzimního slunce. Natáhla se ke žluté záclonce a posunula ji, takže proužek světla zmizel.

Usmála se. Viděl jsem, že má hezké zuby. Úsměv jsem jí oplatil, ale odkryl jsem trochu jen horní čelist, kde si myslím, že mám sklovinu pořád ještě slušnou. Moje dcera Louisa podědila zubní geny po matce, bohužel ne tak dobré jako moje. Při několika příležitostech, kdy u mě byla na návštěvě a pořádně se opila, mi začala zničehonic vyčítat, že její zuby nejsou tak bílé jako ty, které mám v puse já.

„Jmenuju se Lisa Modinová,“ představila se žena. „A vy musíte být ten člověk, kterému v noci před očima shořel dům. Což mě samozřejmě mrzí. Musí to být strašné a zároveň smutné. Dům a domov jsou koneckonců pro člověka něco jako další kůže.“

Mluvila s mírným dialektem, možná byla ze Södermanlandu. Ale jistý jsem si nebyl. A ještě míň jsem si byl jistý tím, proč se ke mně připojila. Rozepnula si bundu a pověsila ji na vedlejší židli.

Pořád jsem nevěděl, co chce. Ale nevadilo mi to. Samotný fakt, že si přisedla k mému stolu, stačil, abych se do ní jako v náhlém pominutí smyslů zamiloval.

Starý chlap nemá moc času, pomyslel jsem si. Láska na první pohled je to jediné, v co může doufat.

„Jmenuju se Lisa Modinová a jsem novinářka. Píšu pro místní deník. Redaktor mě požádal, abych se sem vydala, podívala se na spáleniště a promluvila s vámi. Ale když jsem přišla do lodářského obchodu na nábreží a zeptala se, jak se dostanu na váš ostrov, řekli mi, že budete nejspíš v potravinách. Tam jsem vás nenašla. Ale jste tady.“

„Jak jste poznala, že jsem to já?“

„Ten člověk z obchodu vás popsal výborně. Nebylo těžké vás najít, zvláště když v potravinách nebyl vůbec nikdo a tady sedíte jenom vy sám.“

Vytáhla z kabelky zápisník. Najednou se zdálo, že ji ruší hudba z kuchyně. Vstala, došla k pultu a poprosila Veroniku, aby ztišila rádio. Po několika okamžicích se odmlčelo úplně.

Když se vrátila ke stolu, usmívala se.

„Můžete jet se mnou,“ navrhl jsem. „Jestli vydržíte chvíli sedět v otevřeném člunu.“

„A zavezete mě pak zpátky?“

„Samozřejmě.“

„Bydlíte tam na ostrově? Dům vám přece shořel?“

„Mám karavan.“

„Na ostrově? Pochopila jsem, že není velký? Je tam silnice?“

„S tím karavanem je to dlouhá historie.“

Vzala do ruky tužku, ale zápisník ještě neotevřela.

„Zpráva o požáru je jedna věc,“ vysvětlovala. „Tu dá dohromady ten redaktor s hasiči a policií. Napadlo ho ale, že bych mohla napsat podrobnější článek o tom, co znamená takový požár domu pro rodinu.“

„Já jsem sám.“

„To nemáte ani domácí zvířata?“

„Umřela mi.“

„Uhořela?“

Vypadala, že ji ta myšlenka vyděsila.

„Umřela. Jsou pohřbená.“

„Manželku nemáte?“

„Taky je po smrti. Zpopelněná. Ale mám dceru.“

„Co říká na to, co se stalo?“

„Zatím nic. Neví o tom.“

Zkoumavě se na mě zadívala. Potom odložila tužku a napila se kávy. Uviděl jsem, že má na pravé ruce prsten s jantarem. Na levé jsem si žádného prstenu nevšiml.

„Dneska už je pozdě,“ řekla. „Ale co zítra? Kdybyste měl čas?“

„Času mám moře.“

„To asi ne, když vám všechen majetek shořel na popel?“
Neodpověděl jsem, protože měla samozřejmě pravdu.

„Můžu vás zítra vyzvednout,“ navrhl jsem. „Určete si čas.“

„V deset? Není to brzy?“

„Je to akorát.“

Ukázala z okna.

„Tam dole?“

„Zastavím u čerpací stanice. Teple se oblečte. Zítra může pršet.“

Vyprázdnila šálek a vstala.

„V deset jsem tam,“ slíbila a zmizela z kavárny.

Slyšel jsem startování auta. Napadlo mě, jestli ví, jak se jmenuju.

Po temném moři jsem se vrátil domů. Člun byl plný igelitek. Myslel jsem na Lisu Modinovou a její gesta, s nimiž si omotávala šálu kolem krku a hlavy. Zítřek jsem očekával s napětím.

Když jsem zahýbal za Vysoký Tryholmen, počítal jsem, že u mola uvidím loď pobřežní stráže. Ale bylo tam prázdné. Uvázal jsem loď v loděnici a vynosil igelitky do karavanu. Ledničku jsem zapnul, než jsem odjel. Navíc jsem pustil topení. Když jsem vešel dovnitř, bylo tam teplo. Zkontroloval jsem množství plynu. Bomba byla celkem plná.

Vybalil jsem koupené oblečení a začal nepřítomně zkoumat, kde bylo vyrobeno. Všechny tři košile pocházely z Číny. Pokračoval jsem se spodky a ponožkami.

Taky Čína. Bunda byla z Hongkongu. Takže jsem měl od této chvíle chodit v čínských věcech. Dokud nedorazí holínky, nic z toho, co jsem používal proti chladu, nebylo odjinud než z daleké Číny.

Pověsil jsem košile do skříně a zamyslel se, proč mi to připadá důležité. Hledám jenom něco, na co bych si mohl naříkat? Jako by to poslední, co stárnoucímu muži zbývá, byly stížnosti?

Oblékl jsem si jednu z modrých košil, svetr a bundu. Ze spáleniště už se přestalo kouřit. Silný, štiplavý zápach dubových trámů zalitých slanou vodou byl ale pořád nepříjemný. Když jsem se k troskám přiblížil, dělalo se mi z něj nevolno. Pomalu jsem obcházel pozůstatky domu, abych se podíval, jestli kromě přezky z jedné Giaconelliho boty přece jenom něco nezbylo. Ale nic jsem neobjevil. Znovu se dostavil pocit, že si prohlížím bitevní pole.

Když jsem spáleniště obešel, zastavil jsem se u igelitu. Svrástil jsem čelo. Něco se změnilo. Stál jsem tam několik minut, než jsem to vzdal. Něčeho jsem si všiml, ale nedokázal jsem říct čeho.

Podíval jsem se na nové hodinky. Když nevím, jaká je denní nebo noční doba, připadám si bezmocně. Možná to souvisí s tím, že můj otec si čas nehlídal a nejmíň jednou ho vyhodili z restaurace, kde pracoval, protože tři dny po sobě přišel pozdě.

Vystoupal jsem na nejvyšší místo ostrova. Mám od tamtud výhled do všech světových stran. Děda tam kdysi postavil lavičku a s babičkou na ní za teplých letních večerů sedávali. Jestli si o něčem povídali nebo zůstávali potichu, nevím. Ale jednoho dne, když jsem byl malý, několik let předtím, než zemřeli, jsem si vzal dědečkův

dalekohled a zadíval se na ně, jak tam sedí. Ke svému překvapení jsem zjistil, že se drží za ruce.

Nebylo to nic jiného než samozřejmý výraz něhy a vděčnosti. Byli svoji šedesát jedna let.

Lavička je rozpadlá. Neudržíval jsem ji. Zanedbával jsem ji, jako tolik dalších věcí tady na ostrově.

Rozhlížel jsem se po šérech. Pohled mi utkvěl na malém ostrůvku východně od mého ostrova. Patří k mému domovu, ale nemá jméno. Sestává vlastně jen ze dvou útesů a malé prohlubně, kde roste pár stromů. Ta je ale dost hluboká na to, aby byla chráněná před větrem. Když jsem byl malý, často jsem si tam stavěl bunkry. Od té doby, co jsem se v deseti letech naučil pořádně plavat, mi tam dědeček s babičkou za dobrého počasí dovolili přespávat.

Jako puberták jsem si v létě stavěl na ostrůvku stan. Teď jsem se na něj díval jinýma očima. Najednou jsem dostal nápad, ale ještě jsem nevěděl, jak s ním naložím.

Pokračoval jsem v obchůzce ostrova. Na západní straně jsem zahlédl dva norky, kteří spěšně zmizeli mezi skalami. Jinak vládl všude klid. Jako bych se ocitl úplně sám v nějaké neobydlené krajině.

Znovu jsem se zastavil u igelitu. Vtom jsem si uvědomil, co mi předtím bylo nápadné. Lundin s Alexanderssonem se během mé návštěvy ve vesnici museli ke spáleništi vrátit. Potom odjeli a nenechali zprávu, jestli se ještě objeví, nebo ne.

Nemohl jsem to nijak dokázat. Přesto jsem si byl jistý.

Pochopil jsem, že jsem ze založení požáru podezřelý. Protože pohroma neměla žádnou zřejmou příčinu, museli prošetřit i možnost, že jsem žháč.

Samozřejmě jsem věděl, že jsem nic neudělal. Ale copak jsem mohl chodit po ostrově jako podezřelý zločinec?

Kdysi můj život totálně převrátila naruby nepodařená operace, která ukončila mou lékařskou kariéru. Přišla teď další taková katastrofa? Kolik toho dokážu unést?

Sešel jsem k loděnici a vytáhl tonometr, který obvykle používám, když vyšetřuju Janssona s jeho domnělými potížemi. Rozepnul jsem si čínskou košili, vyhrnul rukáv a změřil si tlak. Měl jsem sto šedesát na devadesát osm. V mém případě je to nezvykle hodně. Provedl jsem kontrolní měření ještě na druhé ruce. Sto padesát devět na devadesát devět. Výsledek se mi nelíbil, i když mi bylo jasné, že příčinou je požár domu. Utrpěl jsem šok. Měl jsem léky, mimo jiné metoprolol, který jinak neberu, ale ten den jsem ho koupil v lékárně. Ten mi mohl tlak snížit. V případě nutnosti jsem si mohl vzít ještě oxazepam, lék na uklidnění, který ojedinele užívám.

Změřil jsem si tep. Naměřil jsem sedmdesát osm. Trošičku zvýšený, ale nic vážného. Uložil jsem manžetu na měření tlaku zpátky do loděnice. Zdálo se ozýval lodní motor. Zvuk byl tak tichý, že jsem nepoznával, co je to za loď. Po chvíli se ztratil.

Najednou jsem si vzpomněl, že jsem v loděnici míval starý mechanický budík. Pamatoval jsem si na něj z dětství. Nevěděl jsem, jestli ještě funguje. Našel jsem ho mezi náradím a vynesl ho ven k lavičce. Když jsem ho opatrně natáhl, pružina vydržela. Budík hned začal tikat a ručičky se daly do pohybu. Nastavil jsem správný čas a položil budík vedle sebe na lavičku. Spolu s telefonem a čínskými košilemi to teď byl můj nejcennější majetek.

Zvedl se vítr. Korouhvička na střeše loděnice se nejistě otáčela mezi jihem a západem. Vzal jsem budík do ruky a vstal jsem.

Už jsem nemohl dál otálet. Musel jsem zavolat své dceři Louise.

Louise je čtyřicet let. Když jsme spolu mluvili naposledy, byla v Amsterdamu. Počítám, že tam má nějaké kamarády, o kterých nepovažuje za nutné mi říct. Existovala ale samozřejmě i možnost, že ji do holandského města přivedl některý ze všech těch politických projektů, kterými se zabývá.

Nejenže píše dopisy prezidentům a diktátorům. Několikrát taky vyvolala skandál, když házela pytle s odpadky na konzervativní politiky. Z jejího jednání jsem vyrozuměl, že je levičačka. Někdy mi připadá jako blouznivá anarchistka, v jiných chvílích zase jako zdravě radikální žena, která se uchyluje k zoufalým metodám. Pokaždé když jsem se s ní pokoušel diskutovat o politice, prohrál jsem. Argumenty mě sice nepřesvědčila, ale udolala mě tím, jak mi neustále skákala do řeči.

Čím se žíví, nevím. Ale zdá se, že nouzí netrpí, a má v sobě paličatost, kterou jí závidím.

Když mě Harriet překvapila zprávou, že mám dceru, byla Louisa už dospělá. Žila tehdy v srdci melancholického jižního Norrlandu. Zavedla mě k ní její matka. Jen mi řekla, že cestou od jezírka, které bylo vlastním cílem naší výpravy, někoho navštívíme. Najednou před námi stál

karavan. A teprve ve chvíli, kdy se otevřely dveře a v nich se objevila naprosto neznámá žena jménem Louisa, jsem se dozvěděl, že je to moje dcera. Byl to samozřejmě nejpřevratnější a nejzásadnější okamžik mého života. Měl jsem dítě, dceru, která se mi narodila už jako třicetiletá.

Žila v karavanu, který jsme později na starém přívozu pro dobytek přestěhovali ke mně na ostrov. Zůstala tam, dokud Harriet nezemřela a nespálili jsme její tělo spolu s mým starým dřevěným člunem, který jsem nechával trouchnivět na souši. Krátce nato Louisa zmizela. Tehdy jsem se dozvěděl, co dělá, z fotky v novinách, kde nahá tančila před několika mezinárodními politiky, jejichž činností opovrhovala.

Skoro vůbec Louisu neznám. Ale přál bych si ji znát. Měla náš ostrov čím dál tím raději a já jsem jí slíbil, že po mně samozřejmě všechno zdědí. Další možnosti bylo, že usedlost prodám nebo věnuju muzeu místního vlastivědného spolku. Ale peníze jsem nepotřeboval a spolek podle všeho sestával hlavně z lidí, kteří se mezi sebou dohadují, co má instituce vlastně dělat. Nechtěl jsem, aby se z dědečkova a babiččina domu — pokud by se obnovil — stala špatně vedená sezonní kávarnička.

Před pár lety u mě šest měsíců bydlelo několik dívek. Vyhodili je z domova pro mladé v nouzi, který provozovala pacientka, již jsem omylem amputoval nesprávnou ruku. Odpustila mi a já jsem byl šťastný, že můžu jejím svěřenkyním pomoci, když se ocitly bez přístřeší. Neklidné duše ale život na izolovaném ostrově brzy přestal bavit. Když se pro ně našlo bydlení na pevnině, odjely. Už jsem je nikdy neviděl.

Byl jsem rád, že tu nejsou teď, když dům zničil požár. Otrásl jsem se při pomyslení, že by uvnitř některá z nich mohla uhořet.

Dlouho jsem seděl na lehátku v karavanu, než jsem našel odvahu vytočit Louisino číslo. Doufal jsem, že to nevezme. Pak bych mohl s čistým svědomím počkat do zítřka. Ale zvedla to po čtyřech zazvoněních. Její hlas zazníval blízko, jako by stála hned vedle karavanu.

Začal jsem jako obvykle otázkou, jestli neruším. Nerušil jsem. Potom jsem se zeptal, kde je. Dřív se telefonáty zahajovaly dotazem, jak se ten druhý má. Teď se na úvod pokládá otázka, kde se nachází.

Neodpověděla. Což znamenalo, že mi místo svého pobytu nehodlá prozradit. Nenaléhal jsem. Často se mi za přehnané vyptávání mstí tím, že mi pak několik týdnů nebere telefon.

Pověděl jsem jí, co se stalo.

„Shořel dům. Dneska v noci.“

„Jaký dům?“

„Můj dům, kde bydlím. Ten, který jsi měla zdědit.“

„Shořel?“

„Jo.“

„Panebože!“

„Tak nějak.“

„Co se stalo?“

„To nevím ani já, ani nikdo jiný. Když jsem se vzbudil, dům byl v plamenech. Nestihl jsem vynést nic, jenom sám sebe.“

„Ani svoje deníky?“

„Nic.“

Odmělčela se. Pochopil jsem, že se snaží strávit, co jsem jí právě řekl.

„Tobě se nic nestalo?“

„Ne.“

„Musí to ale mít nějaké vysvětlení?“

„Byla tu policie a vyšetřovatel přes požáry a hrabali se v troskách. Nedokázali žádnou příčinu zjistit.“

„Domy nehoří jen tak, samy od sebe. Opravdu jsi v pořádku?“

„Nic mi není.“

„Co teď budeš dělat?“

„Nevím.“

„Kde bydlíš?“

„Zatím ve tvém karavanu.“

Znovu zavládlo ticho. Nezdálo se ale, že by se její úžas změnil ve vztek namířený proti mně.

„Přijedu domů.“

„To nemusíš.“

„Já vím, že nemusím. Ale chci vidět na vlastní oči, že je to všechno pryč.“

„Můžeš mi věřit.“

„Já ti věřím.“

V jejím hlase jsem slyšel, že se nechce dál vybavovat. Ujistila mě, že se brzy ozve, a rozhovor skončil. Natáhl jsem se na lehátko a uvědomil si, že jsem zpocený. V tom okamžiku byla Louisa navzdory všemu jediným člověkem, se kterým jsem mohl mluvit o tom, co se stalo.

Po chvíli jsem vstal a vyšel ven. Uložil jsem Janssonův mobil do malé plechové schránky pod lavičkou na molu. Potom jsem mu poslal zprávu, že si může telefon vyzvednout. Přidal jsem do schránky padesátikorunu. Na zaplacení těch několika hovorů by to mělo stačit. Esemesku jsem zakončil slovy, že na návštěvy se necítím.

Posadil jsem se na lavičku a opřel se zády o stěnu loděnice, ze které se odlupoval červený nátěr. Když jsem se vzbudil, začínalo se stmívat. Bylo mi zima. Vykročil jsem ke karavanu a tma mi najednou připadala děsivá. Z oken, která už neexistovala, nevycházelo žádné světlo. Nesvítla ani lampa před loděnicí. Všude panovala tma. Rozsvítil jsem plynovou lampu v karavanu a vytáhl starou petrolejku, kterou Louisa kdysi dostala od Harriet. Otevřel jsem si plechovku s hovězí polévkou a ohřál ji na plynovém vařiči. Když bylo jídlo hotové, plynovou lampu jsem zhasl. Světlo petrolejky je měkčí.

Toho večera jsem si zalezl do postele brzy. Ve tmě jsem cítil, jak jsem unavený. Neměl jsem ani sílu dělat si starosti se zítřkem. Jako by veškerá moje energie shořela spolu s domem.

Probudil jsem se ze snu o bouřce. S pomocí starého budíku jsem si spočítal, že jsem prospal devět hodin. Tak dlouhou dobu jsem nejspíš v posteli nestrávil od dětství. Vstal jsem okamžitě, jako vždycky. Když zůstanu ležet, tělo mi zaplaví neklid. Natáhl jsem si pláštěnku a uvědomil jsem si, že jsem si předchozího dne zapomněl koupit ručník. Rozhodl jsem se obětovat žlutou čínskou košili. Potom jsem sešel k loděnici. Na konci mola byl žebřík. Slezl jsem po něm a vklouzl po zádech do vody.

Byla studená. Odhadoval jsem, že má sedm nebo osm stupňů. V noci začal foukat vítr. Korouhvička na loděnici se pohybovala mezi západem a jihozápadem. Nevzpomněl jsem ani na to, abych si opatřil rádio, pomyslel jsem si, když jsem vylézal z vody. Třel jsem si tělo žlutou košilí, abych rozproudil krev. Vyhýbal jsem se pohledu na své tělo, které se mi s přibývajícím věkem zdá

čím dál odpudivější. Toho rána jsem si připadal sešlejší než kdy dřív.

Pospíšil jsem si zpátky do karavanu a oblékl se. Když jsem vypil kafe a snědl několik obložených chlebů, zavolal jsem na informace a nechal se přepojit na Kolbjørna Erikssona. Je stejně starý jako já a vrátil se sem do šerů poté, co strávil celý jeden lidský věk jako elektrikář na nákladním parníku, který se pravidelně plavil mezi Evropou a Jižní Amerikou. Teď bydlel v domě po svém strýci, pocházejícím z jedné známější rodiny lovců tuleňů tady na ostrovech. Kdysi mi opravoval rozbitý sporák. Právě on mi taky před několika lety předělával veškeré elektrické rozvody.

Vzal to hned. Když jsem se představil, připadalo mi, že slyším, jak zasténal.

„Shořel mi dům. To už asi víš.“

„V noci jsem tam byl,“ odpověděl. „Ale nejspíš si na to nevzpomínáš?“

Vůbec jsem si nevybavoval, že bych ho mezi lidmi, kteří se marně pokoušeli požár uhasit, viděl. Jak je možné, že jsem si nevšiml jeho charakteristického obličje, holé hlavy, vysoké postavy a trochu pisklavého hlasu?

„Nevzpomínám si na nikoho,“ řekl jsem. „Ale díky, že ses mi snažil pomoci.“

„Co se stalo?“

„S rozvody, které jsi instaloval, určitě nic v nepořádku nebylo,“ odpověděl jsem.

„Nenechal jsi zapálenou nějakou svíčku?“

„Ne. Počkáme a uvidíme, co zjistí vyšetřovatelé.“

Málem jsem zmínil, že jsem zřejmě podezřelý ze žhářství. Ale zarazil jsem ta slova dřív, než mi vyletěla z pusy.

„Potřebuju proud,“ řekl jsem. „Bydlím teď v karavanu. Potřebuju světlo a teplo.“

„Už jsem na to myslel. Můžu dneska přijet.“

Za tři hodiny jsem měl vyzvednout Lisu Modinovou.

„Zítřa,“ navrhl jsem. „A budu rád, když s sebou vezmeš nějaké venkovní lampy i světlo dovnitř do karavanu, jestli něco najdeš.“

Kolbjörn slíbil, že následujícího dne dorazí. Domluvili jsme se na půl osmou. Strčil jsem mobil do kapsy bundy a sešel k lodi. Nastartovala okamžitě. Zamířil jsem k ostrůvku beze jména. Vypnul jsem motor, sklopil ho a odrážel se jedním veslem, dokud jsem nezačal drhnout o dno. Nemusel jsem loď uvazovat, protože jsem na ni odkudkoli z ostrůvku viděl. Vál jihozápadní vítr a do zrcadla člunu narážely vlny.

Na skále se povalovaly kosti racka. Ptačí kůstky i celé kostry jsem tu vídal od dětství. Nechtěl jsem ale myslet na ostrůvek jako na hřbitov. Sešel jsem k prohlubni mezi dvěma útesy. Za ostrůvkem začíná otevřené moře. Jen úplně vzadu na obzoru se dá zahlédnout několik sotva vyčnívajících skalisek.

Když jsem byl malý, viděl jsem v těch balvanech velryby, které vystrkují hřbety nad hladinu.

A vidím je v nich pořád.

Odkrokoval jsem délku prohlubně a zjistil jsem, že karavan by se do ní vešel. S pomocí lan a kladek by ani nemělo být nemožné ho vyzvednout z nákladního člunu a umístit mezi dvě hustá olšová křoviska.

Obešel jsem ostrůvek. Foukal čerstvý vítr, jeho poryvům tady nebránily žádné další ostrovy.

Rozhodl jsem se, že myšlenku z předchozího dne uskutečním. Byl jsem si jistý, že moje dcera změnu, kterou jsem naplánoval, přijme. Karavan přestěhuju.

Potom jsem odjel do přístavu. Do doby, kdy jsem měl vyzvednout Lisu Modinovou, pořád ještě zbývala hodina. Ověřil jsem si u Nordina, jestli mi objednal holínky. Což udělal. Když jsem se ptal, tvářil se skoro dotčeně.

Koupil jsem ještě záchrannou vestu pro Modinovou. Sám mám jednu starou, kterou nikdy nepoužívám. Poté co jsem uvázal loď, vytáhl jsem vestu z malé přihrádky na zádi. Snažil jsem se ji očistit od oleje a rybích šupin, ale marně.

Když jsem vestu pro Modinovou platil, žasl jsem. Nordin souhlasil, že je drahá. Ale on cenu samozřejmě neurčil.

V kavárně sedělo několik asfaltérů a popíjeli kávu. Právě měnili povrch na přístavní hrázi, kde kotví lodi pobřežní stráž. Teď se bavili o tom, že jeden z nich před několika dny viděl okouna. Byla z toho hlasitá diskuse o tom, jestli se spletl, nebo ne. Každý přece ví, že okouni v šérech skoro vyhynuli. Já sám jsem ve vodě u loděnice nezahlédl malé okounky skoro tři roky. Občas kolem mola proluplo hejno plotic. Ale to bylo všechno.

Roztržitě jsem jejich debatu poslouchal. Baltské moře vymírá. Zánik mořského světa přichází plíživě. Dno, kam nedohlédneme pouhým okem, už je částečně bez života. Nezůstalo tam nic než sterilní podvodní poušť. Čím dál agresivnější vodní květ mi připomínal každoroční ataku lupénky. Moře se loupalo a dusilo zároveň.

Asfaltéři vstali, aniž se shodli, jestli okoun existoval. V kavárně jsem osaměl. Veronika v kuchyni poslouchala svoje rádio. Všiml jsem si, že když jsem vešel, ztišila zvuk.

Veronika je vnučka jednoho z posledních místních lodivodů. Ještě jsem věděl, že má bratra, který se narodil s hydrocefalem a žije doma u rodičů. Veronika bydlí v malinkém bytě, vklíněném mezi potravinami a kavárnou.

Je přátelská a pozorná. Ale taky úzkostlivá, ustrašená, že by mohla udělat chybu nebo říct něco nevhodného. Někdy mě napadá, že v téhle kavárně zůstane navěky. Bude obsluhovat hosty, dokud nesejde věkem. Jako by neměla odvahu udělat nějaký rozhodný krok, který by jí doopravdy změnil život. Zajímalo by mě, po čem touží. Po něčem toužit musí.

Šel jsem na záchod a prohlédl si svůj obličej v zrcadle. Byl, jaký byl. Vlasy řídké, ale učesané. V obličejí zatrpklý výraz. Pokusil jsem se na svůj odraz usmát. Pokusil jsem se představit si Lisu Modinovou bez oblečení. Okamžitě mi bylo trapně.

Všiml jsem si, že na modré čínské košili, kterou jsem si toho rána oblékl, je skvrna. Malá výrobní vada na líměčku. Naštvalo mě to tak, že jsem ze sebe košili málem strhl a hodil ji do koše. Ale uklidnil jsem se. Když jsem si o pár centimetrů povytáhl svetr, nebyla skvrnka vidět.

Do doby, kdy měla Modinová dorazit, stále zbývalo dvacet minut. Došel jsem k potravinám a koupil si štrúdl. Mezi regály s jídlem bylo stejně prázdné jako v kavárně. Žil jsem v opuštěné části Švédska. Na ostrovech skoro nikdo nezbyl, lidí tu bylo stejně málo jako ryb v moři.

Sešel jsem k lodi a čekal. Nad mořem pořád váł jenom lehký větřík. Na východě se tvořila dešťová fronta, ale věděl jsem, že nejspíš dorazí až k večeru.

Asfaltěři se dřeli na hrázi. Zápach asfaltu se šířil až ke mně.

Zadával jsem se do vody. Ryby nikde. Ani sebemenší hejno ouklejí.

Už bylo deset. Do přístavu nikdo neodbočoval. Že by se přece jen nakonec rozhodla nepřijít?

V tom okamžiku se na svahu objevilo malé světle-modré auto. Jelo rychle a na parkovišti prudce zastavilo. Vystoupila z něj Lisa Modinová. Měla stejnou bundu jako předchozího dne. Postavil jsem se v lodi a zamával. Samou horlivostí jsem to přehnal, člun se rozhoupal a já upadl. Skončilo to tím, že jsem si narazil koleno o veslo a dopadl na dno. Nejsem si jistý, jestli mě viděla, nebo ne. Než došla ke člunu, už jsem v každém případě zase stál na nohou.

„Promiňte, že jdu pozdě,“ řekla.

„Nic se neděje,“ odpověděl jsem.

Vzal jsem od ní kabelku a pomohl jí do člunu. Měla rukavice. Dal jsem jí záchrannou vestu a odvázal lana. Posadila se na lavičku uprostřed lodi a otočila se ke mně zády. Vyjel jsem z přístavu a přidal rychlost. Nordin stál před loďářským obchodem a kouřil dýmku. Je jedním z mála lidí, které znám, kteří dodnes paličatě odmítají skončit s kouřením.

Lisa celou cestu nic neříkala, jen se rozhlížela po ostrovech, skaliskách a širém moři. Nad námi proplachtil orel. To byl jediný případ, kdy se ke mně otočila. Kývl jsem k ptákovi, zavěšenému na svých neviditelných nitkách.

„Orel skalní?“ zavolala.

„Mořský.“

To bylo všechno, co jsme si cestou řekli. Zastavil jsem u mola. Z lodi bylo spáleniště jasně vidět. Opatrně jsem zajel do loděnice.

Na souš jsem jí pomáhat nemusel. Vykročili jsme spolu přímo ke shořelému domu. Obešla si očázené kamenné základy, jednou, dvakrát, podruhé v opačném směru. Já jsem stál u zčernalé jabloně a sledoval ji. Na krátký okamžik jsem měl dojem, že připomíná Harriet zmlada, i když Harriet nikdy nenosila tak krátké vlasy. Najednou jsem nevěděl, jestli toužím po vzpomínce, nebo po ženě, která obchází ohořelé trosky.

Přistoupila ke mně a zavrtěla hlavou.

„Co se stalo?“ zeptala se.

„Spal jsem a probudilo mě, že bylo v místnosti plno světla. Vyběhl jsem ven.“

„Telefonovala jsem Bengtu Alexanderssonovi. Říkal, že příčina požáru zůstává pořád nejasná.“

„Nic víc neřekl?“

„Jenom tohle. Příčina požáru zůstává nejasná.“

Okamžitě se mě zmocnil pocit, že nemluví pravdu.

Alexandersson určitě něco připojil. Možná tušila, že jsem z podpálení domu podezřelý?

Obrátil jsem se k ní zády a pomalu došel k loděnici a k lavičce. Už jsem neměl chuť zvát ji do karavanu na kafe. Následovala mě a posadila se vedle. Měla teď v rukou zápisník i propisku.

„Jak se to dá přežít?“

„Vyběhnete z domu, jak nejrychleji dokázete.“

„Tak jsem to nemyslela. Jak se dá přežít, když člověk přijde o všechno?“

„Člověk toho k životu vlastně potřebuje hrozně málo.“

„Ale co všechny vzpomínky? Rodinné šperky? Fotoalba? A v neposlední řadě podlaha, po které člověk tak dlouho chodil, tapety, na které se neustále díval, dveře, které otvíral a zavíral?“

„Nejdůležitější vzpomínky si člověk uchovává v hlavě. Nemůžu brečet, že je všechno pryč. Musím si rozmyslet, co budu dělat dál. Nehodlám dopustit, aby mi požár ukradl život.“

„Postavíte dům znovu?“

„Ještě jsem se nerozhodl.“

„Ale měl jste ho samozřejmě plně pojištěný?“

„Ano.“

„I veškeré vybavení?“

„To nevím.“

Udělala si do zápisníku několik poznámek. Všiml jsem si, že používá těsnopisné znaky. Pořád ještě měla na ruku rukavice. Měl jsem se jí zeptat, co jí Alexandersson doopravdy řekl.

Najednou se zašklebila a otočila hlavou. Viděl jsem, že ji něco bolí.

„Zajímalo by mě, jestli nemám výhřez ploténky na krku,“ řekla. „Ale možná je to jenom strnutí šíje?“

Vstal jsem.

„Provozuju na téhle lavičce lékařskou ordinaci,“ odpověděl jsem. „Můžu se vám na to podívat.“

Zatvářila se, jako by si myslela, že si dělám legraci.

„Můžu vás vyšetřit,“ pokračoval jsem klidným tónem. „Bude to jen pár minut.“

Váhala, ale potom si sundala šálu a rozepnula bundu. Prsty jsem jí prohmatal šíji a krční obratle. Kde to bolí? Potom jsem ji požádal, aby podle mých pokynů hýbala hlavou a krkem. Měl jsem pocit, že by opravdu mohlo jít o výhřez ploténky. Ale aby se to dalo říct s jistotou, musela by na rentgen.

Tělo měla teplé. Měl jsem chuť přitisknout k její kůži svůj obličej. Zbytečně jsem ji požádal, aby ještě

několikrát zahýbala krkem, jen abych se ho mohl dál dotýkat.

Znovu si omotala šálu a slíbila, že si dojde na rentgen. Navrhl jsem, že si dáme kávu v karavanu a budeme v rozhovoru pokračovat tam. Než jsme vyrazili, několikrát si mě vyfotila, jak sedím na lavičce s mořem v pozadí. Nakonec chtěla, abych si stoupl na konec mola a díval se na moře. Poslechl jsem.

Ve dvou lidech bylo v karavanu dost těsno. Položil jsem na táč nakrájený chleba a nalil kávu do nesourodých hrníčků, nic jiného jsem neměl. Seděl jsem u stolu na stoličce, ona na lehátku s polštářem za zády. Vypřádala se mě na historii domu, na to, jak dlouho jsem tam bydlel a jak si představuju budoucnost.

Na poslední otázku se mi odpovídalo nejhůř. Řekl jsem jenom, že ještě nejsem rozhodnutý. Že oheň uvnitř mě ještě neuhasl.

„To je hezky řečeno,“ poznamenala. „Hezky a děsivě.“

Když se zdálo, že už ji nenapadají další otázky, zeptal jsem se já jí, jak se dostala do redakce místních novin. Prý se sem přistěhovala, protože tu dostala práci. Byla tu rok a já jsem měl pocit, že se jí tady moc nelíbí.

Děti neměla. Řekla mi to, aniž jsem se ptal.

„Co budete dělat za deset let?“ zeptal jsem se.

„Doufám, že něco, co si dneska ještě neumím představit. A co vy?“

„Odpovídám stejně.“

„Ale budete bydlet tady? V novém domě?“

Neodpověděl jsem. Seděli jsme mlčky. Do střechy karavanu škrábaly větve olší.

„Nikdy dřív jsem v šérech nebyla,“ ozvala se. „Kupodivu. Až cestou sem jsem zjistila, jak je tu hezky.“

„Před zimou to tu má obzvláštní kouzlo,“ odpověděl jsem. „To je nejkrásnější období. I když mnoha lidem tu teď všecko připadá pusté a děsivé.“

„Slyšela jsem o nějakých vnějších ostrovech, kde kdysi dávno bydleli chudí rybáři. Prý jsou tam pořád vidět základy domků. A nikdo nechápe, jak tam mohli přežít. Ráda bych se tam podívala. Ale jestli jsem to dobře pochopila, nesmí se tam vystoupat na břeh?“

„Jenom v době hnízdění ptáků. Teď se tam podívat můžete.“

„Vy jste tam byl?“

„Často. Můžu vám to tam ukázat, jestli chcete.“

Nabídku okamžitě přijala.

„Mohla bych příští středu,“ řekla. „Jestli si najdete čas? Chápu, že teď máte hodně o čem přemýšlet.“

„Mám moře času.“

Dál jsme mluvili o požáru. Požádala mě, abych popsal, jak dům vypadal, místnost po místnosti. Líčil jsem hrubé dubové trámy ve stěnách; že stromy pokáceli v severní oblasti šérů a dovezli sem po ledě s pomocí koní. Dědeček si pamatoval, že jeden náklad se u malé, nevýznamné mělčiny, které se z neznámého důvodu říkalo Na Císaři, potopil. I když je led tlustý, blízko mělčin nebo podél dlouhých mělkých pláží vznikají zrádné pukliny. Kůň, který se podle dědečka jmenoval Rummel, se náhle propadl pod led i s dvacetiletým vozkou. Nikdo nebyl poblíž, nikdo neslyšel křik. Začali ho hledat až pozdě večer, za svitu pochodní. Následujícího dne se puklina uzavřela. Koně i vozku našli, až když nastalo jaro a led povolil své sevření.

Jako bych domem znovu procházel. Nashromážděné otisky životů několika generací přestaly existovat během

několika krátkých nočních hodin. Neviditelné stopy pohybů, slov, mlčení, trápení, bolesti i smíchu zmizely. Do konce i neviditelné se může změnit v popel a saze.

Když jsme s Lisou scházeli k loděnici, uvědomil jsem si, jak moc se těším, až se vrátí. V té chvíli to bylo důležitější než zuhelnatělé ruiny.

Vysadil jsem ji v přístavu u čerpací stanice.

Podali jsme si ruce. Nečekal jsem, až nasedne do auta a odjede.

Když jsem uvázal člun v loděnici, zjistil jsem, že Jansson si vyzvedl svůj telefon. Do plechové schránky položil igelitový sáček s čerstvě upečenými křupavými houskami.

Jansson je v mnoha směrech zvláštní muž. Při jedné příležitosti mi prozradil, že se zajímá o to, jak se v historii popravovalo. Ukázalo se, že ví všechno možné o nejpodivnějších barbarských metodách hrdelních trestů. S narůstajícím odporem jsem užasle poslouchal, co Jansson vyprávěl o lidské brutalitě. Ale najednou se zarazil, jako by si uvědomil, že se nějak prořekl.

Nejzvláštnější na něm ale nejspíš je jeho jasný a silný baryton. V posledním roce Harrietina života nás všechny překvapil, když na oslavě jejích narozenin najednou za soumraku vstal od slavnostního stolu a zapěl Schubertovo *Ave Maria*, až se to rozléhalo zátokou. Všechny to dojalo a stejně tak i překvapilo. Nikdo nevěděl, že má tak mocný hlas. Ale když se ho později ptali, jestli se nechce přidat ke kostelnímu sboru, odmítl. Od oné oslavy, kde umírající Harriet seděla s věncem květů ve vlasech, ho nikdo zpívat neslyšel.

Odnesl jsem si housky do karavanu. Tam jsem si napsal seznam věcí, které si musím promyslet. Navíc jsem

zhruba vyhodnotil svou finanční situaci a zjistil, že díky mé šetrnosti není tak mizerná, jak jsem se obával. Na různých účtech jsem měl několik set tisíc korun. K tomu nějaké akcie a prémiové dluhopisy.

Uvařil jsem si večeři, zase z konzervy, a potom jsem se vydal na obchůzku ostrova.

Když jsem se z procházky vrátil, zastavil jsem se pro staré tranzistorové rádio, které jsem míval v loděnici. Nikdy by mě nenapadlo, že ho ještě dokážu zprovoznit. Ale když jsem vyměnil baterie, které jsem předchozího dne nezapomněl koupit, začalo hrát. Natáhl jsem se na lehátko a poslouchal přednášku nějakého profesora z Lundu, který hovořil o historii magnetického léčitelství. Jakožto lékař samozřejmě na zázračné schopnosti magnetu nevěřím. Ale ten profesor měl příjemný hlas. Co říkal, mi bylo jedno.

Následovaly zprávy a předpověď počasí na moři. Okolní svět je mi s každým dnem čím dál tím nepochopitelnější. Skoro už ani nevím, které teroristické skupiny si zrovna jdou po krku. Kromě toho u Jeruzaléma zaživa upálili palestinského kluka. Hrůzný přehled zpráv končil tím, že v Iráku bylo ukřižováno několik rebelů svými odpůrci. Jejich nenávist vycházela jen a pouze z rozdílného pohledu na to, co je pravé náboženství. Ti, kdo muže přibíjeli, i jejich oběti byli přesvědčeni, že slouží témuž bohu.

V mém karavanu žádný bůh nebyl. Možná se po nocích toulal po ostrově? Možná přespával v loděnici? Dovnitř bych ho nikdy nepustil. Ani kdyby mu byla strašná zima. V kontaktu s bohy se dokážu chovat nelidsky.

Následujícího dne jsem se probudil brzy. V noci se mi zdálo o flotile starodávných motorových člunů, která

obklíčila můj ostrov. Reflektory mi svítily na karavan tak silně, že to připomínalo požár. Probudil jsem se s myšlenkou, že tentokrát začal hořet karavan. Nahý jsem vyběhl do tmy. Srdce mi splašeně bušilo ještě notnou chvíli poté, co mi došlo, že to byl jen sen.

Dlouho jsem nemohl usnout. Karavan se zvolna kymácel ve větru. Připadal jsem si jako na zakotvené lodi, která se pohupuje sem a tam.

Nakonec jsem usnul a probudil se v šest. Sešel jsem k loděnici a dal si svou ranní koupel. Teploměr ukazoval sedm stupňů. Žlutá čínská košile mi ještě jednou musela posloužit jako ručník. Uvařil jsem si kafe a posnídal chleby se sardinkami. Pro jistotu jsem si na obalu přečetl, že konzerva nebyla vyrobena v Číně.

Sardinky ke mně ve svých plechovkách doputovaly dlouhou cestou z portugalského Lagosu.

V půl osmé dorazil Kolbjörn ve své velké hliníkové lodi. Je nejen schopným elektrikářem, dobře se vyzná i v různých lodních pohonech. Jeho plavidlo mělo pohon JET, bez lodního šroubu.

Chvíli jsme si u mola povídali. Přivezl s sebou venkovní svítidlo i několik lampiček do karavanu.

Elektrický kabel vede k mému ostrovu od jihu. Na břehu visí cedule informující, že kotvení je tam zakázáno. Zeptal jsem se Kolbjörna, jestli si dá kafe. Ale odmítl, chtěl se hned pustit do práce. Spáleniště jen nesměle přelétl očima. Jako by ho, pokud možno, vůbec nechtěl vidět.

Zeptal jsem se, jestli potřebuje nekvalifikovaného pomocníka. Nepotřeboval, pracuje nejraději sám. Když jsem navrhl, že se domluvíme, kolik za svou práci dostane, zamumlal jen cosi nesrozumitelného.

Věděl jsem, že si řekne o zanedbatelnou částku. Byl jsem pro něj soused v nouzi, který potřebuje pomoc.

Zazvonil mi telefon. Zobrazené číslo jsem nepoznával. Když jsem hovor přijal, jakýsi horlivý hlas mi chtěl prodat odolný zahradní nábytek značky Hammarplast. Dozvěděl jsem se, že po létě jsou ceny výrazně sniženy, načež jsem hovor rázně ukončil. Dostal jsem bezdůvodný záchvat vzteku. Prodejce znovu nezavolał.

Když jsem schoval telefon do kapsy, uslyšel jsem dunění motoru. Byla to loď pobřežní stráže. Sešel jsem k molu. Tentokrát řídil velitel stráže Pålsson. Kromě Alexanderssona byl na palubě ještě jeden, mně neznámý cestující. Přistáli vedle Kolbjörnovy lodi a vystoupili. Alexandersson byl v uniformě, muž, kterého přivedl s sebou, měl svrchník a pod ním modrou kombinézu.

Alexandersson ho představil.

„Sture Hämäläinen od kriminální policie. Musejí ten požár taky vyšetřit.“

Muž jménem Hämäläinen byl nevysoký, obtloustlý a tak bledý ve tváři, že mi skoro připadalo, jako by měl bílý make-up. Podal mi ruku.

„Je to jen rutina,“ řekl. „Ale kdyby se nepodařilo stanovit příčinu požáru, budete mít potíže s pojišťovnou.“

Mluvil švédsky s finským přízvukem. Tenhle každopádně v Číně vyrobený není, pomyslel jsem si hořce.

Vystoupali jsme ke spáleníšti. Kolbjörn s Alexanderssonem na sebe kývli.

„Já nejsem pyroman,“ řekl jsem. „Proč bych zakládal požár ve vlastním domě?“

Obrátil jsem se k muži v kombinéze. Ten ale neodpověděl. Stál a mžoural na ruiny. Nebyl jsem si ani jistý,